

Ad quartum sic posse
ad iniusticiam quod sit i
ruidicio ex parte aduocato
rum. Ut circa hunc quatuor.
1° ut vtrum aduocatus te
neat prestare proculum cause pauperum. 2° ut
alii debant arceri ab officio aduocati. 3°
ut vtrum aduocatus peccet iusta causa defedendo.
4° ut vtrum peccet pecuniam accipiendo per suo
procurio.

Ad primus sic proce

ditur. Vide qd aduocatus teneat prestare pro
culum cause pauperum. Dicitur. n. Ex. 23. Si vide
ris asinum odientis te iacere sub onere: non per
transibis sibi, subleuabis cum eo. sed non minime
culum iminet patipi si ei causa iniusticiam oppri
mat eum si ei asinus iaceat sub onere. qd aduo
catus tenetur prestare procurium cause pauperum.

S. Gregorius dicit in quadam omelie. Habens itel
lectum curet oculo ne raseat. hunc rerum affluentiam
a misericordia non torpescat. hunc artem qua regit: vsus
illi cum proximo partiat. hunc loquendi usus. apud
divitiae per paupribus incedat: talentum. n. nomine cui
libet reputabitis quod vel minimum accepit. sed ta
lentum comissum non abscondere sed fideliter dispense
re quilibet tenetur. quod per ex penas sui abscondi
mentis talentum. Mat. 25. qd aduocatus tenetur
per pauperibus log. S. Preceptum de misericordia ope
ribus adimplendis cum sit affirmatum obligat
per locum et tempore quod est maxime in necessitate. sed ipsius
necessitatis utrumque quodcumque aliquid pauperrum
mitur. qd in talis casu videlicet aduocatus teneat
paupribus patrociniu prestare. H. 5. Non mi
nor necessitas est idigentis cibo quam idigentis
aduocato. sed ille quod habet patet cibandi non semper
tenetur pauprem cibare. qd nec aduocatus sponte
nihil cause pauporum patrociniu prestare. Et beatus
dominus qui cum patrociniu cause pauperum ad opere misericordia
pertinet id est hic dicendum quod etiam de aliis op
eribus misericordia nullus est sufficit oblationis indi
gentibus misericordia opere impendere. Et iuste sicut Aug
ustinus in primo de doctrina christiana. Tu omnibus posses
non possis his potissimum consulendum est quod per locorum
et temporum vel querilibet rei opportunitatibus con
stricti tibi quis quidam sorte iungitur. Sic per locorum
opportunitatibus: quod non tenetur hoc per mundum
querere idigentes quod subueniat. sed sufficere si
eis quod sibi occurrit misericordie opus impen
dit. vii dicitur. Ex. 23. Si occurreris boui immi

ci tui aut asino erranti: reduc ad eum. Addit
at et temporum: quod non tenetur hoc future necessitate
alteri quidem. sed sufficit si prius necessitate sibi
currat. vii dicitur. i. Jo. 3. Qui viderit fratrem suum
necessitatibus item et clauserit viscera sua ab
eo tecum. Subdit at: vel quarumlibet rerum: quod non
sibi coiunctis quocumque necessitudine maxime de
curia impendere: sed illud. i. ad Thimot. 5. Si
quis sit: orum et maxime domesticorum cura non
habet fidem negavit. Quibus tamen cōcurrentibus
siderat restat. utrum aliquis tantum necessitate
patias per non impetu appareat quod ei possit
alio subueniri. et in tali casu tenetur ei opere mi
sericordie impendere. si atque impetu appareat
quod alio ei subueniri possit: vel per seipsum: vel
per aliam personam magis coiunctam: aut maiorem
facultatem habentem. non tenetur ex necessitate idigentis
subuenire. ita quod non faciendo peccet: quoniam
subuenierit ex tali necessitate laudabiliter faciat
S. aduocatus non tenetur super causam pauperum pro
curium prestare. sed solu cōcurrentibus editiobib padi
ctis: aliquis oportet eum opera alia negocia per
termitte et solis causis pauperum iuuandis intendere.
Et idem dominus est medicus quem ad curatorem pau
perum. Non primum quod dominus quodcumque iacet sub
onere non potest ei alio subueniri in casu isto nisi
per aduentientes subueniat. et iuste tenetur iuuare.
non potest tenerens si possit alio modo remedium af
fieri. Ad secundum dominum quod non habet talentum sibi tradi
tum tenetur utiliter dispensare seruata opposi
tum locorum et temporum et aliarum reperit dictum est
Ad tertium dominum quod non quilibet necessitas causat
debitum subueniendi. sed solu illa quod est dicta.

Ad secundus sic pro

ditur. Vide quod inconveniens alio tempore iura arce
ans ab officio aduocandi. ab operibus. n. misericordie nullus est
debet arceri. sed procurium prestare
in causis ad opera misericordia pertinet ut dictum est. qd nullus
debet ab hoc officio arceri. S. Contraria
rum causarum non videtur esse idem effectus. sed debitus
rebus misericordia et esse debitum pertinet: est contra
rrium. inconveniens est excludiatur ab officio
aduocati quodcumque propter religionem ut monachi et
clericis: quodcumque propter culpam vel famam et hereticis.
S. dominus debet diligere proximum suum sicut se
ipsius. sed ad officium dilectorum pertinet quod aliquis
aduocatus cause alio procuraret. inconveniens
est alio quibus cocedere per seipsum auctoritas ad
uocatiois probentur patrocinari causis alio
rum. H. 5. est quod. q. 7. multe persone arcentur

ab officio postulandi. ¶ **R**º dō q̄ aliquis i peditur ab aliquo actu duplicitate. **Q**no° ppter ipotentiā. **A**lio° pp̄t idēcentiā. **S**z ipo tētiā similitudine excludit aliquē ab actu. idēcētia at n̄ excludit oīo: qz nccitas idēcentiā tolle pōt. sic ḡ ab officio aduocatoꝝ phibēt q dā prop̄t ipotentiā eo q̄ deficiūt sensu: vel i teriori sicut furiosi & ipuberes: vel exteriori siē surdi & muti. **S**t. n. nccitas aduocatoꝝ & in terior peritia qua possit cōuenientē iusticiā assumpte cā ostendere. & iterū loqla cū auditu ut possit prūciare & audiare qd̄ ei dī. vñ q̄ i his defectū patiūt oīo phibēt ne sint ad uocati nec p se nec p alys. Decentia autē hui⁹ offici⁹ erercendi tollit duplicitē. **Q**no° ex b̄ q̄ alijs ē reb⁹ maiorib⁹ obligat⁹. vñ monachos & psbyters nō decet in qcunq̄ can sa aduocatos eē neq̄ clericos i iudicio seclāri: qz b̄mōi psone sunt in reb⁹ dñis astricti. **A**lio° pp̄t psone defectū: vel corporalē ut p̄ de cecis q̄ cōuenienter iudici astare n̄ possēt vel spūale. nō. n. decet ut alteri⁹ iusticie p̄onus existat q̄ i seipso iusticiā cōtēpsit. & iō i fames ifideles & dānati de grauib⁹ crimib⁹ non decent sūt aduocati: n̄ b̄ inōi idēcentiā nccitas p̄ferit. & pp̄t b̄ b̄mōi psone p̄nt pro seipso vel psonis sibi cōiunctis vt officio aduocati. vñ & clerici pro ecclesiis suis p̄nt esse aduocati: & monachi pro cā monasteriū sui si abbas p̄cepit. **A**d primū ḡ dō q̄ ab opib⁹ mīe iterū prop̄t idēcentiā ipediūtur aliq̄ & aliq̄ prop̄t ipotentiā. nō. n. oīa opa mī sericordie oēs decēt: sicut stultos nō decet & filiū dare. neq̄ ignorātes docē. **A**d secundū dō q̄ sicut virtus corūpīt p̄ superabundantiā & defectū: ita alijs sicut idēces & p̄ maius & p̄ min⁹. & pp̄t b̄ qdā arcens a p̄ocinio p̄stādo i causis: qz sūt maiores tali officio siē religiosi & clerici. qdā vero qz sunt minores q̄ vt eis b̄ officiū cōpetat sicut ifames & in fideles. **A**d tertium dō q̄ non ita īmetit hōi nccitas p̄ocinari causis alioꝝ siē propriis: qz alij p̄nt sibi aliſ subuenire. ynde nō ē similiſ rō.

Ad tertium sic proce

ditur. **V**ideſ q̄ aduocat⁹ nō peccat si iustaz cām defendat. **V**enit. n. ostēdit peritia medi ci si iſfirmitatē desperatā sanet: ita et̄ ostēdit peritia aduocati si iustaz causam defendere posset: **S**z medic⁹ laudat si iſfirmitatē dīspatā

sanet. ḡ etiā aduocat⁹ nō peccat s̄z magi law dand⁹ ē si iustaz cām defendat. **S**z quolibet p̄ctō licet defistere. **S**z aduocat⁹ puniſ si cām suaꝝ p̄diderit: ut b̄. 2. q. 3. ḡ aduocatus nō peccat iustaz cāz defendendo si eā dīfēdē dā suscepit. **T**. Maius vñ eē p̄ctū si iustaz cāta vtas ad iustaz cām defendēdā: puta p̄du tendo falsoſ testes: vel allegando falsoſ le ges q̄ iustaz cām defendendo: qz b̄ ē p̄ctū in forma: illud i mā: s̄z videt aduocatoꝝ licere talibus astutis eti: sicut militiſ l̄z ex insidias p̄gnare. ḡ vñ q̄ aduocat⁹ nō peccat si iustaz cām defendat. **S**z 5 ē q̄ dī 2° palipo. i9°. Impio p̄bes auxiliū. & idcirco irā onī mere baris. **S**z aduocat⁹ defendēs cām iustaz im pio p̄bet auxiliū. ḡ peccādo irā dñi meretur. **R**º dō q̄ illicitu ē alicui cooperari ad malū faciendū: siue cōſulendo siue adiūtuando siue qualificūq̄ cōſentiendo: qz filiās & coadiuvas qdāmō ē faciēs. Et apls dīc. **A**o. p. q̄ digni sūt morte nō ſolū q̄ faciūt p̄ctū. h̄ et̄ q̄ cōſentīt facientib⁹. vñ & s̄ dicūt ē q̄ oēs tales ad reſtitutionē tenent. **M**āiſtū ē at q̄ aduocat⁹ & auxiliū & confiliū p̄stat ei cui⁹ cāe p̄ocinat. vñ si ſcienſ iustaz cām dīē dit abſcq̄ dubio grauiſ peccat: & ad reſtitutō nē tenet ei⁹ dāni qd̄ 5 iusticiā p̄ ei⁹ auxiliū altera p̄ ſicurit. **H**i at ignorantia iustaz cām defendit putans eē iustaz excusat ſim modū q̄ iſgrantia excusari pōt. **A**d primū ḡ dō q̄ medic⁹ accipiēs i cura iſfirmitatē desperatā nulli facit iūriā. **A**duocat⁹ at ſuſcipiēs cāz iustaz: iustaz ledit eū & quē iustaz p̄ocinaz p̄stat. & iō nō ē ſimil rō: q̄nīs. n. laudabil vi deaſ q̄tū ad peritiā artis: tñ peccat q̄tūzad iusticiā voluntatis q̄ abutit arte ad malū. **A**d secundū dō q̄ aduocat⁹ ſi in principio cre didit cām iustaz eē & poſteā i processu appa reat eā eē iniustaz: nō dīz eā prodē: ut. ſ. aliam partē iunet ul ſecreta ſue cāe alteri p̄t reuelet: pōt tñ & dīz cām defere: vel eū cui⁹ cām agit ad cedendū iducere ſiue ad cōponēdū ſine aduersary dāno. **A**d tertium dō q̄ ſicut ſdictū ē militi vel duci exercit⁹ licet in bello iusto ex iſidiā agere ea q̄ facere oī ſprudēter occultando: nō at ſalſitatē fraudulēter faciēdo: qz etiam hosti ſidē ſernare oportet: ſicut **T**ulli⁹ dīc i p̄ de officiis. vñ & aduocato de fendant cām iustaz licet ſprudēter occultare ea qb⁹ ipediri poſſet processus eſ: nō at lic̄ ei aliq̄ ſalſitatē vti.

Ad quartum sic pro

cedit. Videat qd aduocato non licet p suo
procinio pecunia accipere. Dpa. n. mie n sūt
item huius remunerationis facienda: s; il
lud. Luci. i. 4. Cui facis pandit aut cenā: no
li vocare amicos tuos neq; vicinos diuities:
ne forte ihi te reiūtēt et fiat ibi tributio. S; p
stare patrocinii cāe alicui prinet ad opera
mie et dictū ē. g; nō licet aduocato accipere
tributio pecunie pro patrocinio prestito.
¶ Spūale nō ē p tpsali cōmutandū. sed
procinii p̄stū videt ēē qdā spūale cuī sit
v̄sus scie iuris. g; nō licet aduocato pro p̄o
cino p̄stito pecunia accipe. ¶ Si ad iū
diciū cōcurrat psona aduocati: ita etiā psona
iudicis et psona testis. s; fm Angl. Ad Ma
cedoniū non debet iudex vendere iustū iudi
ciū: nec testis verū testimoniū. g; nec aduoca
tus poterit vendere iustū patrocinii. ¶ S;
ē qd Aug⁹ dīc ibidē. qd aduocat⁹ liceat yē
dit iustū procinii et iurisperit⁹ verū cōsilii.
¶ B; dīc qd ea que qd n tener alteri exhibe
re: iuste p̄t pro eoz exhibitione recōpēsa
tionē accipe. Manifestū ē at qd aduocat⁹ n
sp tener procinii p̄stare: aut cōsilii dāf cau
sis aliorū. et iō si vendat suū procinii siue cō
silii nō agit s; iusticiā. Et eadē rō est de me
dico op̄e ferente ad sanandū. et de oib⁹ alys
b⁹ modi psonis: dū tñ moderate accipiāt cō
siderata cōditione psonarū et negoziōz et la
bori et cōsuetudine patrie. Si at p̄ iprobita
tē aligd imoderate extorqueat: peccat s; iu
sticiā. Usi Aug⁹ dīc ad Macedoniū. qd ab
his extorta p̄ imoderata iprobitatē p̄peti so
lēt: data p̄ tolerabile cōsuetudinē nō soleat.
¶ Ac primū g; dīc qd n sp qd bō p̄t misericor
diter facere: tenetur facere grati: alioquin
nulli liceret aliqua rē yēdē: qd qualib⁹ rez p̄t
bō misericordis ipendē. s; qd eā misericordiē
ipedit nō humānā s; diuinā remuneratōe
qrere dī. Et filiū aduocat⁹ qd cāe pauperuz
misericordis p̄ocinat nō dī itendere remu
nerationē humānā: s; diuinā: nō tñ sp tene
tur grati patrocinii ipendē. Ad scdm dī
qd si scia iuris sit qdā spūale: tamen v̄sus
ei⁹ fit op̄e corpali. et iō p̄ ei⁹ recōpēsationē
licet pecunia accipe. alioq; illi artifici lice
ret de arte sua lucrari. Ad tertū dicēdū
qd iudex et testes cōes sūt vtriq; parti: qd iu
dex tenet iusta snia dare. et testis tenet ver

testimonii dice. Justicia at et veritas non debet
clinari in una parte magis quam in alia. et iudicibus
de publico sunt stipendia laboris statuta. et te-
stes accipiunt non quod per se testimonium sed quasi
stipendiis laboris expensas: vel ab utraque parte
vel ab ea a qua inducuntur: quod nemo militat stipendiis
suis unquam: ut dicitur in Cor. 9. sed adiuvata
tus altera parte tamen defendit. et iuste licet potest
cuius accipere a parte quam adiuvat.

Einde oſide

Drandū ē de iūrūs vborū q̄
iferunt extra iudiciū. ¶ Et
p̄ de cōtumelia. 2º de cōtrac-
tiōe. 3º de susurratiōe. 4º
de maledictione. ¶ Circa primū q̄rūs quat-
tuor. p̄ qd sit cōtumelia. 2º vt̄ p̄ ois cōtume-
lia sit p̄cīm mortale. 3º vt̄ oporeat cōtume-
liosos rep̄mē. 4º de origine cōtumelia.

Ad primū sic proce

dīf. Videat q̄ cotumelia n̄ cōsistat i v̄bis. Cōtumelia n̄ ipso tā nocumētū p̄imo illatū cū p̄tinēat ad iusticiā. s̄z v̄ba nullū no cumentū videns iſferre p̄xio nec i reb̄ nec i p̄sona. ḡ cōtumelia n̄o cōsistit i verbis. ¶ Contumelia videat ad quandā dehonoratio nē p̄tinē. s̄z maḡ aliḡ p̄t̄ ihonorari seu vitupari factis q̄z v̄bis. ḡ videat q̄ cotumelia n̄ cōsistat in v̄bis s̄z magis i factis. ¶ Debono ratio q̄ sit i v̄bis veri dīr̄ cōuitiū uel ipropiū sed cotumelia v̄t̄ offere a conuictio et abi i properio. ḡ cotumelia non cōsistit i v̄bis

Sed 5. Nihil auditu percipit nisi vobis
et cōtumelia auditu percipit: sed illud Iere. 20.
Auditui cōtumelias in circuitu. Et cōtumelia
in vobis. **B**ea dicitur contumelia importat obno-
torationem alicuius. quod qdē contingit dupliciter
Cum honoris aliquā excellentiā cōsequatur.
vno alius aliū dehonorat cum priuat eum excel-
lētia propter quam habebat honorem. quod qdē fit p-
rocta factorum de quibus s̄ dictū est. Alio cum alius
quod qdē ē honorē alicuius deducit innoticiam
i et aliorū. et h̄ prope pertinet ad cōtumelias
quod qdē fit per aliqua signa. **H**ec si Aug. dicit in
de doc. xpiana. oīa signa verbis cōparata.
auicissima sūt. **V**erba. n. inter homines obtinu-
rūt pricipiatū significando quicunque aīo cōcipi-
ntur. et iō cōtumelia p̄pē loquēdo ī vobis s̄ fit
sit. **U**nī Isido. dicit in libro ethimologiarum qdē cōtu-
meliosus dicitur alius quia velor est et tumet.